Ainm: _____ Dáta: _____ Scór: _____

Cosc ar ghoid céannachta agus sócmhainní Treoir slándála

Sceitheadh dintiúr, MFA, monatóireacht ghréasáin dhorcha, foláirimh reo creidmheasa, innealtóireacht shóisialta

STAIDÉAR AR CHOSC GOIDE CÉANNACHTA

SLÁNAITHE
CRIPTIÚ SONRAÍ
Caighdeán AES 256-giotán

COMHLÍONTACH
CAIGHDEÁIN DHOMHANDA
Creataí GDPR agus CCPA

IONTAOBHAS NIALASACH
POLASAÍ ROCHTANA
Fíordheimhniú ilfhachtóra

Fáilte! Treoraíonn an paca gníomhaíochtaí seo thú trí chosc agus maolú goid céannachta. Déanfaidh tú iniúchadh ar sceitheadh dintiúr, fíordheimhniú il-fhachtóra, monatóireacht ghréasáin dhorcha, foláirimh reoite creidmheasa, agus cosaint ar innealtóireacht shóisialta.

SEICPHOINTÍ NA BILEOGE OIBRE

- [ ] **Cuid 1-4: Máistrigh cibearshlándáil agus cosc bagairtí.**
- [ ] **Cuid 5-7: Réitigh tras-fhocail agus puzail cuardaigh focal.**
- [ ] **Cuid 8-9: Réitigh cás-staidéir agus dúshlán cód.**
- [ ] **Cuid 10: Déan athbhreithniú ar leathanaigh Ceisteanna Coitianta bunúsacha agus ardleibhéil.**
- [ ] **Cuid 11: Féach ar 10 bhfíric spéisiúla ón domhan fíor.**
- [ ] **Breis: dúshlán Smaoinigh go tapa.**

Oscail Treoir VPN.com ar Chibearshlándáil

URL: https://www.vpn.com/ga/slandail-dhigiteach/goid-aitheantais/

Do threoirmhapa foghlama: cosaint céannachta

- Tuig na rioscaí a bhaineann le nochtadh dintiúr ar fhóraim ghréasáin dhorcha.
- Fíordheimhniú ilfhachtóra (MFA) agus rabhaidh reo creidmheasa a chur i bhfeidhm.
- Dear cosaintí slándála corparáideacha i gcoinne calaoisí innealtóireachta sóisialta spriocdhírithe.

TREOIRIÚ AR THREOIR GOID CÉANNACHTA

Freagair na ceisteanna ilrogha agus fíor/bréagach, comhlánaigh na habairtí le bearnaí leis an mbanc focal, meaitseáil sainmhínithe, agus réitigh an crosfhocal agus an cuardach focal. Cuir do chuid eolais i bhfeidhm ar chosaint aitheantais. Críochnaigh leis an ngníomhaíocht bhreise Smaoinigh go tapa.

COSC GOIDE CÉANNACHTA AGUS SLÁNDÁIL SÓCMHAINNÍ (RÉAMHRÁ)

Úsáideann goid céannachta dintiúir sceite agus logálacha isteach laga chun cuntais phearsanta agus chorparáideacha a fhuadach. Is cosaint ríthábhachtach in aghaidh pearsanú digiteach é MFA, reo creidmheasa, scanóirí dorchghréasáin, agus creataí SPF/DKIM/DMARC a imlonnú.

LÉIGH GACH SEICPHOINTE GO CÚRAMACH AGUS ROGHNAIGH NÓ SCRÍOBH AN FREAGRA CEART.

Seicphointe 1: Dúshlán ilrogha

1. **1. Cad é an príomhmhodh a úsáideann gadaithe aitheantais chun dintiúir logála isteach a ghoid?**
   - A. Foláirimh ríomhphoist bhréige a sheoladh chun úsáideoirí a mhealladh pasfhocail a iontráil ar thairseacha falsaithe
   - B. Éisteacht le craoltaí raidió in aice le hoifig chorparáideach úsáideora
   - C. Tiomántán stórála freastalaí áitiúil úsáideora a dhí-ilroinnt
   - D. Cumraíochtaí cúltaca líonra seachtracha a dhícheangal

2. **2. Cén rialú slándála a sholáthraíonn an chosaint is láidre in aghaidh sceitheadh dintiúr?**
   - A. Fíordheimhniú ilfhachtóra ag baint úsáide as eochracha crua-earraí
   - B. Pasfhocail fhada a chruthú trí fhormáidí brabhsálaí réamhshocraithe a úsáid
   - C. Ainmneacha úsáideora ríomhphoist a athrú gach sé mhí
   - D. Stair bhrabhsálaí rianaithe fianán stóráilte a scriosadh

3. **3. Cad a léiríonn reo creidmheasa?**
   - A. Tuarascálacha creidmheasa a ghlasáil chun cosc a chur ar ghadaithe iasachtaí neamhúdaraithe a oscailt
   - B. Stair idirbheart cuntais bhainc a scriosadh ó bhunachair sonraí
   - C. Léitheoirí stiall mhaighnéadach cárta creidmheasa a dhíchumasú ar scanóirí
   - D. Dioscaí crua bunachair sonraí áitiúla a chriptiú agus iad ar scíth

4. **4. Cén fáth a bhfuil monatóireacht ar an ngréasán dorcha úsáideach?**
   - A. Cuireann sé úsáideoirí ar an eolas má bhíonn a ndintiúir sceite le feiceáil ar bhunachair sonraí mídhleathacha
   - B. Cuireann sé cosc ar bhogearraí mailíseacha gníomhacha a rith i mbosca gainimh fíorúla
   - C. Luasghéaraíonn sé luas ródúcháin brabhsálaí ar líonraí fíorúla
   - D. Blocálann sé iarrachtaí rochtana ionsaí insteallta SQL ar bhunachar sonraí cúil

5. **5. Cad is brí le innealtóireacht shóisialta?**
   - A. Daoine a ionramháil chun dintiúir rúnda a nochtadh go deonach
   - B. Calafoirt fhreastalaí chorparáidigh a scanadh le haghaidh saothruithe slándála gníomhacha
   - C. Comhaid bunachair sonraí an chórais a chúltacú ar chrua-dhioscaí as líne
   - D. Pacáidí líonra a ródú trí thrí nód onion chriptithe

Seicphointe 2: Dúshlán Fíor nó Bréagach

6 Ceist 6

6. Ní théann goid céannachta i bhfeidhm ach ar chuntais dhigiteacha ar líne, ní ar phost fisiciúil.

- ○ Fíor
- ○ Bréagach

7 Ceist 7

7. Blocálann MFA a chur i bhfeidhm ar gach cuntas pearsanta formhór ionsaithe bota líonta dintiúir.

- ○ Fíor
- ○ Bréagach

8 Ceist 8

8. Blocálann reo creidmheasa seiceálacha creidmheasa ach cuireann sé cosc ort rochtain a fháil ar do chuntas bainc féin.

- ○ Fíor
- ○ Bréagach

9 Ceist 9

9. Cosnaíonn bainisteoirí pasfhocal úsáideoirí ó fhioscaireacht trí dhiúltú pasfhocail a uath-líonadh ar fhearainn spúdaithe.

- ○ Fíor
- ○ Bréagach

10 Ceist 10

10. Is minic a úsáideann ríomhphoist fioscaireachta teanga phráinneach chun freagraí tapa mothúchánacha a spreagadh.

- ○ Fíor
- ○ Bréagach

Seicphointe 3: Príomhthéarmaí a chur isteach

Léigh gach abairt thíos agus líon isteach an bhearna leis an téarma ceart ón mBanc Focal.

1. Díríonn gadaithe céannachta ar phasfhocail phearsanta agus ar na _____ úsáideora.

2. Nuair a thugtar rabhadh d'úsáideoirí faoi shárú bunachair sonraí, aithnítear _____ cuntais phríobháidigh.

3. Nuair a éilítear cód sealadach le síniú isteach, tugtar fíordheimhniú _____ air.

4. Is é _____ ar an ngréasán dorcha fóraim hackálaithe a scanadh le haghaidh sonraí goidte.

5. Chun seiceálacha creidmheasa neamhúdaraithe a bhlocáil teastaíonn _____ .

6. Cruthaíonn oiliúint fostaithe ar fheasacht fioscaireachta _____ ghníomhach slándála.

BANC FOCAL FOCLÓIRE

COSAINT DINTIÚIR FAIREACHÁN FIOSCAIREACHT ILFHACHTÓRA
REO CREIDMHEASA SCEITHEANNA SPOOFÁIL

Scríobh do fhreagraí anseo:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Seicphointe 4: Meaitseáil coincheapa slándála

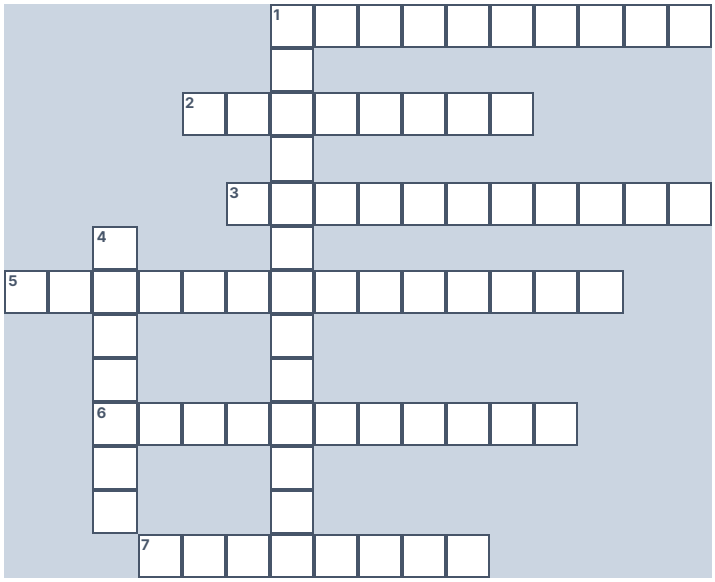
MEAITSEÁIL SAINMHÍNITHE

Meaitseáil gach téarma foclóra ar chlé lena shainmhíniú ceart ar dheis trí scríobh na litreach comhfhreagraí (A-H) sa bhosca ionchuir inlíonta.

☐	1. DINTIÚIR	A	Céim fhíorúcháin thánaisteach (cosúil le heochracha crua-earraí) a chosnaíonn logálacha isteach cuntais.
☐	2. SCEITHEANNA	B	Suíomh gréasáin nó ríomhphost bréige a chruthú chun eagraíocht dhlisteanach a insamhladh.
☐	3. MFA	C	Rochtain ar chomhaid chreidmheasa a shrianadh chun iarratais chalaoiseacha ar iasachtaí a chosc.
☐	4. MONATÓIREACHT	D	Nochtadh neamhúdaraithe bunachar sonraí príobháideach ina bhfuil taifid phearsanta úsáideoirí.
☐	5. RÉOÚ	E	Oiliúint agus rialuithe teicniúla a úsáidtear chun cosaint a thabhairt ar ghoid céannachta.
☐	6. COSAINT	F	Teachtaireachtaí calaoiseacha a sheoladh chun úsáideoirí a mhealladh dintiúir a thabhairt suas.
☐	7. BRÉAGNÚ	G	Fóraim ar líne agus cainéil haiceálaithe a scanadh le haghaidh sonraí corparáideacha goidte.
☐	8. FIOSCAIREACHT	H	Ainmneacha úsáideora, pasfhocail agus comharthaí príobháideacha a úsáidtear chun céannachtaí digiteacha a fhíorú.

Seicphointe 5: Crosfhocal

Réitigh an crosfhocal trí litreacha a chlóscríobh sna boscaí bána gníomhacha. Freagraíonn na huimhreacha do na leideanna thíos.

TRASNA

1. Fóraim ar líne agus cainéil hackálaithe a scanadh le haghaidh sonraí corparáideacha goidte (10)

2. Suíomh gréasáin nó ríomhphost bréige a chruthú chun eagraíocht dhlisteanach a insamhladh (8)

3. Nochtadh neamhúdaraithe bunachar príobháideach ina bhfuil taifid phearsanta úsáideoirí (11)

5. Rochtain ar chomhaid chreidmheasa a shrianadh chun iarratais chalaoiseacha ar iasachtaí a chosc (14)

6. Céim fíoraithe thánaisteach (cosúil le heochracha crua-earraí) a chosnaíonn logálacha isteach cuntais (fíordheimhniú ilfhachtóra) (11)

7. Ainmneacha úsáideora, pasfhocail agus comharthaí príobháideacha a úsáidtear chun céannachtaí digiteacha a fhíordheimhniú (8)

SÍOS

1. Teachtaireachtaí calaoiseacha a sheoladh chun úsáideoirí a mhealladh chun dintiúir a thabhairt suas (13)

4. Oiliúint agus rialuithe teicniúla a úsáidtear chun cosaint a dhéanamh ar ghoid céannachta (7)

Seicphointe 5, rogha eile: Leideanna crosfhocail inrochtana

Is féidir le húsáideoirí léitheora scáileáin agus méarchláir freagraí na crosfhocal a chlóscríobh go díreach sna réimsí téacs thíos.

TRASNA

1 trasna: Fóraim ar líne agus cainéil hackálaithe a scanadh le haghaidh sonraí corparáideacha goidte (10 litir):

2 trasna: Suíomh gréasáin nó ríomhphost bréige a chruthú chun eagraíocht dhlisteanach a insamhladh (8 litir):

3 trasna: Nochtadh neamhúdaraithe bunachar príobháideach ina bhfuil taifid phearsanta úsáideoirí (11 litir):

5 trasna: Rochtain ar chomhaid chreidmheasa a shrianadh chun iarratais chalaoiseacha ar iasachtaí a chosc (14 litir):

6 trasna: Céim fíoraithe thánaisteach (cosúil le heochracha crua-earraí) a chosnaíonn logálacha isteach cuntais (fíordheimhniú ilfhachtóra) (11 litir):

7 trasna: Ainmneacha úsáideora, pasfhocail agus comharthaí príobháideacha a úsáidtear chun céannachtaí digiteacha a fhíordheimhniú (8 litir):

SÍOS

1 síos: Teachtaireachtaí calaoiseacha a sheoladh chun úsáideoirí a mhealladh chun dintiúir a thabhairt suas (13 litir):

4 síos: Oiliúint agus rialuithe teicniúla a úsáidtear chun cosaint a dhéanamh ar ghoid céannachta (7 litir):

Seicphointe 6: Cuardach focal i bhfolach

Aimsigh na 8 dtéarma eochair-fhoclóra atá i bhfolach san eangach thíos. Is féidir focail a bheith cothrománach, ingearach, nó trasnánach.

T K T S V R Z E H E S C A L Q

H A R O T H C A H F L I C S D

C Z M K C O S A I N T V P I R

A U A S W J M M H H N O N H R

E F K T L R W H B U O T F Y O

R Y W S H T X A P F I U N N Z

I O I Q T I P V A U U O U U K

A A E P M K A I I N V G G P Q

C X Y J K V L R J Y W Y P J I

S Z N A H C A E R I A F I J N

O R E O C R E I D M H E A S A

I A E I A S A J F W E K Z K E

F K S C E I T H E A N N A Q N

J A F O K N D N C D H I B A P

R L P W T I Y F Y S G X W H F

LIOSTA FOCAL FOCLÓIRE

DINTIUIR, SCEITHEANNA, ILFHACHTORA, FAIREACHAN, REOCREIDMHEASA, COSAINT, SPOOFAIL, FIOSCAIREACHT

Seicphointe 6, rogha eile: Meaitseáil foclóra inrochtana

Meaitseáil gach ceann de na 8 dtéarma foclóra ón Cuardach Focal lena sainmhíniú ceart trí scríobh na litreach (A-H) sa spás folamh.

TÉARMAÍ FOCLÓIRE

A. DINTIUIR

B. SCEITHEANNA

C. ILFHACHTORA

D. FAIREACHAN

E. REOCREIDMHEASA

F. COSAINT

G. SPOOFAIL

H. FIOSCAIREACHT

SAINMHÍNITHE AGUS GLEANNTA MEAITSEÁLA

_____ 1. Teachtaireachtaí calaoiseacha a sheoladh chun úsáideoirí a mhealladh chun dintiúir a thabhairt suas.

_____ 2. Ainmneacha úsáideora, pasfhocail agus comharthaí príobháideacha a úsáidtear chun céannachtaí digiteacha a fhíordheimhniú.

_____ 3. Suíomh gréasáin nó ríomhphost bréige a chruthú chun eagraíocht dhlisteanach a insamhladh.

_____ 4. Oiliúint agus rialuithe teicniúla a úsáidtear chun cosaint a dhéanamh ar ghoid céannachta.

_____ 5. Fóraim ar líne agus cainéil hackálaithe a scanadh le haghaidh sonraí corparáideacha goidte.

_____ 6. Rochtain ar chomhaid chreidmheasa a shrianadh chun iarratais chalaoiseacha ar iasachtaí a chosc.

_____ 7. Nochtadh neamhúdaraithe bunachar príobháideach ina bhfuil taifid phearsanta úsáideoirí.

_____ 8. Céim fíoraithe thánaisteach (cosúil le heochracha crua-earraí) a chosnaíonn logálacha isteach cuntais (fíordheimhniú ilfhachtóra).

Seicphointe 7: Dúshlán focal measctha

Dí-mheascaigh na litreacha thíos chun príomhchoincheapa agus téarmaí cibearshlándála a nochtadh. Scríobh do chuid freagraí sna boscaí ionchuir a sholáthraítear.

1. ITIDUIRN
2. AALIRCFOTHH
3. RMESDAHEOIREAC
4. OILAFSPO
5. NCAEEATHSNI
6. AERCHFAANI
7. CNITOAS
8. EOCACRTFIIHAS

Gníomhaíocht bhreise: Smaoinigh go tapa

3 FHREAGRA DO GACH CATAGÓIR. BUAILEANN AN CHÉAD DUINE A LÍONANN AN LIOSTA.

1	Rudaí le déanamh má ghoidtear do chéannacht			
2	Rudaí gan a roinnt ar na meáin shóisialta			
3	Rudaí a dhéanann tú cúltaca díobh			
4	Cártaí nó cártaí aitheantais i do sparán			
5	Doiciméid ar cheart duit iad a chosaint			
6	Rudaí le déanamh tar éis sceitheadh sonraí			
7	Cúiseanna le bogearraí a nuashonrú			
8	Faisnéis a theastaíonn ó ghadaí céannachta			
9	Feistí ar féidir hacáil a dhéanamh orthu			
10	Áiteanna as ar féidir le do shonraí sceitheadh			
11	Nósanna sábháilte is féidir leat a thosú inniu			
12	Comharthaí go bhfuil ríomhaire ionfhabhtaithe			
13	Bealaí le cruthú cé thú féin			
14	Comharthaí goid céannachta			
15	Comharthaí rabhaidh i ríomhphost			

Seicphointe 8: Cás-staidéir ar chibearshlándáil

Cuir na coincheapa a d'fhoghlaim tú i bhfeidhm chun na cásanna fíorshaoil thíos a réiteach.

CÁS-STAIDÉAR 1: COSAINT AR PHEARSANÚ CÉANNACHTA FEIDHMEANNAIGH

👨‍💼

Cás: Spriocdhírítear feidhmeannach C-suite ardphróifíle le hainmneacha fearainn typo-squatted a dhéanann aithris ar a ríomhphost pearsanta chun cliaint a chalaois. Dear plean cosanta branda.

Ceist phlé: Déan anailís ar na rioscaí spoofála branda, agus déan mionchur síos ar rialuithe fíordheimhnithe SPF/DKIM/DMARC.

CÁS-STAIDÉAR 2: NOCHTADH DINTIÚR CHORPARÁIDEACHA AR AN nGRÉASÁN DORCHA

👨‍💼

Cás: Tá roinnt céadta dintiúir chorparáideacha de chuid riarthóirí córais fiontair i dump bunachair sonraí ón ngréasán dorcha. Dear straitéis maolaithe.

Ceist phlé: Déan achoimre ar an bpróiseas glanta dintiúir, agus pleanáil seoladh bainisteora pasfhocal.

Seicphointe 9: Díchódaigh an cód

Cosnaíonn gairmí cibearshlándála sócmhainní líonra ó aisteoirí bagartha ar líne. Úsáid an eochair Litir-go-Uimhir thíos chun an teachtaireacht a dhíchódú trí na litreacha comhfhreagracha a scríobh sna spásanna folmha.

EOCHAIR CHRIPTITHE LITIR-GO-UIMHIR

A=1 B=2 C=3 D=4 E=5 F=6 G=7 H=8 I=9 J=10

K=11 L=12 M=13 N=14 O=15 P=16 Q=17 R=18 S=19 T=20

U=21 V=22 W=23 X=24 Y=25 Z=26

3	15	19	1	9	14		3	5	1	14	14	1	3	8	20		12	5

6	9	15	18	4	8	5	9	13	8	14	9	21

9	12	6	8	1	3	8	20	15	18	1

Teachtaireacht díchódaithe:

COMHAIRLE: FREAGRAÍONN GACH UIMHIR DO SHUÍOMH NA LITRE SIN SAN AIBÍTIR (M.SH. 1 = A, 2 = B, 26 = Z).

Seicphointe 10: Ceisteanna coitianta faoi chibearshlándáil – bunleibhéal (Cuid A)

Athbhreithnigh ceisteanna agus freagraí coitianta maidir le laghdú bagairtí ar líne.

Q1: Cad is goid aitheantais ann?

Coir ina ngoideann ionsaitheoir taifid phearsanta (ar nós pasfhocal nó SSNanna) chun aithris a dhéanamh ar dhuine eile ar mhaithe le tairbhe airgeadais.

Q2: Cad í an chúis is coitianta le goid aitheantais?

Is príomhbhealach é fioscaireacht trína bhfaigheann gadaithe pasfhocail, ag mealladh úsáideoirí chuig suíomhanna gréasáin bréige spúdaithe.

Q3: Conas a chosnaíonn fíordheimhniú ildhéanach (MFA) céannachtaí?

Éilíonn MFA cruthúnas tánaisteach (cosúil le heochair crua-earraí) chun logáil isteach, ag blocáil ionsaitheoirí fiú má ghoideann siad do phasfhocal.

Q4: Cad é reo creidmheasa?

Seirbhís saor in aisce a choisceann oifigí creidmheasa ó do chomhad creidmheasa a chomhroinnt, rud a stopann gadaithe ó iasachtaí nua a oscailt i d'ainm. [2]

Q5: Cad é monatóireacht ghréasáin dhorcha?

Bogearraí a sheiceálann fóraim hackers le haghaidh ríomhphoist, pasfhocal agus taifead pearsanta atá sceite, ag cur rabhadh ort má nochtar do chuid sonraí.

Seicphointe 10: Ceisteanna coitianta faoi chibearshlándáil – bunleibhéal (Cuid B)

Athbhreithnigh ceisteanna agus freagraí coitianta maidir le laghdú bagairtí ar líne.

Q6: Cad is brí le credential stuffing?

Róbónna uathoibrithe a thástálann liostaí pasfhocal sceite ar na céadta suíomh gréasáin chun cuntais ghníomhacha a ghlacadh thar.

Q7: Cén fáth a bhfuil spoofáil ríomhphoist contúirteach?

Ligeann sé d'ionsaitheoirí ainm an tseoltóra a fhalsú i ríomhphoist, rud a fhágann go mbreathnaíonn teachtaireachtaí fioscaireachta mar a tháinig siad ó chomhghleacaithe iontaofa.

Q8: Conas a stopann bainisteoirí pasfhocal goid céannachta?

Stórálann siad pasfhocail chasta uathúla do gach cuntas agus diúltaíonn siad dintiúir a uathlíonadh ar fhearainn fioscaireachta bhréige.

Q9: Cad é fioscaireacht shleá?

Ionsaí fioscaireachta an-spriocdhírithe arna shaincheapadh le hainm agus sonraí an íospartaigh chun an seans go mbeidh duine meallta a mhéadú.

Q10: Cén chaoi a bhfuil rabhadh creidmheasa difriúil ó reo?

Insíonn foláireamh do thabharthóirí iasachta do chéannacht a fhíorú sula n-osclaítear cuntais, agus blocálann reo rochtain ar do chomhad creidmheasa go hiomlán. [2]

Seicphointe 10: Ceisteanna coitianta faoi shlándáil – ardleibhéal (Cuid C)

Déan iniúchadh ar ghnéithe teicniúla ardleibhéil de chreataí slándála, anailís bogearraí mailíseacha, agus comhlíonadh sonraí.

Q1: Conas a threoraíonn babhtáil SIM go goid aitheantais?

Cuireann ionsaitheoirí ina luí ar fhoireann iompróra uimhir ghutháin an íospartaigh a aistriú chuig cárta SIM nua, ag fuadach cóid 2FA bunaithe ar SMS.

Q2: Cad é ról DMARC i gcosc goid aitheantais?

Ligeann DMARC d'úinéirí fearainn ríomhphoist spoofáilte a bhlocáil gan teacht ar bhosca isteach, rud a stopann ríomhphoist bhréige ó aithris a dhéanamh ar fhearainn chorparáideacha.

Q3: Cén fáth a bhfuil sé deacair goid céannachta shintéiseach a bhrath?

Cuireann gadaithe fíor-SSNanna le hainmneacha bréige agus dátaí breithe chun próifílí creidmheasa úrnua a thógáil, ag seachaint rabhaidh bhunúsacha calaoise.

Q4: Conas a dhéanann déileálaithe sonraí leas as céannachtaí pearsanta?

Bailíonn brócaeirí taifid phoiblí, iompar gréasáin, agus stair ceannaigh chun comhaid phróifíle a thiomsú, ar féidir iad a sceitheadh nó a dhíol.

Q5: Cén fáth a meastar go bhfuil MFA bunaithe ar SMS leochaileach?

Tá trácht SMS leochaileach i leith idircheaptha, fioscaireachta, agus saothruithe malartaithe SIM ar leibhéal an iompróra.

Seicphointe 10: Ceisteanna coitianta faoi shlándáil – ardleibhéal (Cuid D)

Déan iniúchadh ar ghnéithe teicniúla ardleibhéil de chreataí slándála, anailís bogearraí mailíseacha, agus comhlíonadh sonraí.

Q6: Cad é glas comhaid creidmheasa?

Seirbhís tráchtála cosúil le reo a ligeann d'úsáideoirí a gcomhad creidmheasa a dhíghlasáil nó a ghlasáil láithreach trí aip shoghluaiste.

Q7: Conas a spreagann sáruithe sonraí corparáideacha goid céannachta?

Nochtann bunachair shonraí sceite na milliúin dintiúr soiléir, rud a thugann do ghadaithe na sonraí amha is gá chun calaois aitheantais spriocdhírithe a dhéanamh.

Q8: Cad é riosca róroinnte ar na meáin shóisialta?

Má roinntear ainmneacha peataí, áiteanna breithe agus ainmneacha cailín máthar go poiblí, tugtar freagraí do ghadaithe ar cheisteanna coitianta téarnaimh cuntais.

Q9: Conas a chosnaíonn logálacha bithmhéadracha próifílí céannachta?

Ceanglaíonn bithmhéadracht logálacha isteach le tréithe ar nós méarloirg nó aghaidheanna; má choinnítear ar an ngléas iad tá siad deacair a ghoid, ach is féidir le sonraí bithmhéadracha stóráilte sceitheadh.

Q10: Conas a throideann an Red Flags Rule in aghaidh goid aitheantais?

Rialachán cónaidhme a éilíonn ar institiúidí airgeadais cláir scríofa a fhorbairt chun comharthaí rabhaidh goid céannachta a bhrath agus freagairt dóibh.

Cuid 11: 10 bhFíric agus Léargas Cibearshlándála ón Domhan Fíor

Athbhreithnigh fíricí fíordhomhanda maidir le sáruithe slándála, sásraí cosanta, agus caighdeáin chomhlíonta.

1. EOLAS SLÁNDÁLA

Ligeann IdentityTheft.gov, arna rith ag an FTC, d'íospartaigh i SAM goid céannachta a thuairisciú agus plean pearsanta téarnaimh a fháil. [1]

2. EOLAS SLÁNDÁLA

Is MFA frithsheasmhach in aghaidh fioscaireachta iad eochracha slándála crua-earraí, an cineál MFA is láidre a mholann CISA. [4]

3. EOLAS SLÁNDÁLA

Is pointe iontrála coitianta i sáruithe sonraí iad pasfhocail chomhréitithe, rud a spreagann calaois céannachta ina dhiaidh sin.

4. EOLAS SLÁNDÁLA

Tá reo creidmheasa saor in aisce de réir dhlí cónaidhme, rud a choscann ar thabharthóirí iasachta comhaid chreidmheasa a sheiceáil go dtí go ndíghlasáiltear iad. [2]

5. EOLAS SLÁNDÁLA

Ligeann DMARC d'úinéirí fearainn a rá le freastalaithe poist ríomhphost spoofáilte a theipeann ar sheiceálacha a dhiúltú nó a chur i gcéadfa. [7]

6. EOLAS SLÁNDÁLA

Ligeann malartú SIM do haiceálaithe fíordheimhniú dhá fhachtóir bunaithe ar SMS a sheachaint ar thairseacha baincéireachta.

7. EOLAS SLÁNDÁLA

Measctar sonraí fíor agus bréagacha i calaois céannachta shintéiseach, rud a fhágann go bhfuil sé deacair d'iasachtóirí í a bhrath.

8. EOLAS SLÁNDÁLA

Athúsáideann go leor daoine an pasfhocal céanna ar fud cuntas ar líne, mar sin is féidir le sárú amháin roinnt acu a nochtadh.

9. EOLAS SLÁNDÁLA

Cuireann bróicéirí sonraí comhaid mhionsonraithe le chéile ar líon mór tomhaltóirí, rud a chruthaíonn riosca príobháideachais comhchruinnithe.

10. EOLAS SLÁNDÁLA

Is féidir míonna oibre a thógáil ar athshlánú tar éis gadaíocht aitheantais, amhail muirir a chonspóid agus tuarascálacha creidmheasa a cheartú.

Tagairtí teicniúla agus foinsí

Tá an treoirleabhar staidéir agus na mearaithe idirghníomhacha curtha le chéile ó chaighdeáin dhomhanda NIST, OWASP agus chomhlíonta príobháideachta sonraí.

TAGAIRTÍ ACADÚLA AGUS TIONSCAIL

[1] Federal Trade Commission. (n.d.). IdentityTheft.gov: Report identity theft and get a recovery plan.

https://www.identitytheft.gov/

[2] Federal Trade Commission. (2025). Credit Freezes and Fraud Alerts.

https://consumer.ftc.gov/articles/credit-freezes-and-fraud-alerts

[3] Federal Trade Commission. (n.d.). What To Know About Identity Theft.

https://consumer.ftc.gov/articles/what-know-about-identity-theft

[4] CISA. (n.d.). More than a Password.

https://www.cisa.gov/MFA

[5] CISA. (2023). Phishing Guidance: Stopping the Attack Cycle at Phase One.

https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/phishing-guidance-stopping-attack-cycle-phase-one

[6] NIST. (2025). SP 800-63B-4: Digital Identity Guidelines: Authentication and Authenticator Management.

https://pages.nist.gov/800-63-4/sp800-63b.html

[7] IETF. (2015). RFC 7489: Domain-based Message Authentication, Reporting, and Conformance (DMARC).

https://www.rfc-editor.org/rfc/rfc7489.html

Freagraí: Seicphointe 1 – Ilrogha

1 **Ceist 1** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cad é an príomhmhodh a úsáideann gadaithe aitheantais chun dintiúir logála isteach a ghoid? → Foláirimh ríomhphoist bhréige a sheoladh chun úsáideoirí a mhealladh pasfhocail a iontráil ar thairseacha falsaithe

2 **Ceist 2** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cén rialú slándála a sholáthraíonn an chosaint is láidre in aghaidh sceitheadh dintiúr? → Fíordheimhniú ilfhachtóra ag baint úsáide as eochracha crua-earraí

3 **Ceist 3** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cad a léiríonn reo creidmheasa? → Tuarascálacha creidmheasa a ghlasáil chun cosc a chur ar ghadaithe iasachtaí neamhúdaraithe a oscailt

4 **Ceist 4** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cén fáth a bhfuil monatóireacht ar an ngréasán dorcha úsáideach? → Cuireann sé úsáideoirí ar an eolas má bhíonn a ndintiúir sceite le feiceáil ar bhunachair sonraí mídhleathacha

5 **Ceist 5** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cad is brí le innealtóireacht shóisialta? → Daoine a ionramháil chun dintiúir rúnda a nochtadh go deonach

Freagraí: Seicphointe 2 – Fíor nó Bréagach

6 **Ceist 6** — **Freagra ceart: Bréagach**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Is féidir le goid céannachta tosú as líne freisin, mar phost nó doiciméid goidte.

7 **Ceist 7** — **Freagra ceart: Fíor**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Blocálann MFA a chur i bhfeidhm ar gach cuntas pearsanta formhór ionsaithe bota líonta dintiúir.

8 **Ceist 8** — **Freagra ceart: Bréagach**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Stopann reo creidmheasa seiceálacha creidmheasa nua ach ní théann sé i bhfeidhm ar do chuntais atá ann cheana.

9 **Ceist 9** — **Freagra ceart: Fíor**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cosnaíonn bainisteoirí pasfhocal úsáideoirí ó fhioscaireacht trí dhiúltú pasfhocail a uath-líonadh ar fhearainn spúdaithe.

10 **Ceist 10** — **Freagra ceart: Fíor**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Is minic a úsáideann ríomhphoist fioscaireachta teanga phráinneach chun freagraí tapa mothúchánacha a spreagadh.

Eochracha foclóra agus rúibric mharcála

Rúbraic ghrádaithe don mhúinteoir: Bronn 1 phointe do gach meaitseáil cheart (8 pointe san iomlán) agus téarma comhthéacs (6 pointe san iomlán).

SEICPHOINTE 4: FREAGRAÍ – MEAITSEÁIL COINCHEAPA

H 1. DINTIÚIR	D 2. SCEITHEANNA	A 3. MFA	G 4. MONATÓIREACHT
C 5. RÉOÚ	E 6. COSAINT	B 7. BRÉAGNÚ	F 8. FIOSCAIREACHT

SEICPHOINTE 3: FREAGRAÍ – PRÍOMHTHÉARMAÍ

1 DINTIÚIR	2 SCEITHEANNA	3 ILFHACHTÓRA	4 FAIREACHÁN
5 REO CREIDMHEASA	6 COSAINT		

SEICPHOINTE 6, ROGHA EILE: FREAGRAÍ – MEAITSEÁIL FOCAL

1 H – FIOSCAIREACHT	2 A – DINTIUIR	3 G – SPOOFAIL	4 F – COSAINT
5 D – FAIREACHAN	6 E – REOCREIDMHEASA	7 B – SCEITHEANNA	8 C – ILFHACHTORA

NÓTAÍ PLÉ DO MHÚINTEOIRÍ

Príomhthéarmaí:
Seiceáil an féidir leis na daltaí DINTIÚIR, SCEITHEANNA agus MFA a mhíniú ina bhfocail féin agus sampla a thabhairt de gach ceann.

Cás-staidéir:
Iarr ar na daltaí a moltaí a bhunú ar fhíricí ón mbileog oibre, ní ar thuairimí.

Measúnú foinsí:
Iarr ar na daltaí ráiteas amháin ar a laghad a fhíorú i bhfoinsí na bileoige agus pléigí cén fáth a bhféadfadh figiúirí, praghsanna agus rialacha athrú le himeacht ama.

Eochracha Puzal agus Nótaí don Mhúinteoir

CUR CHUN CINN FOCLÓIR CUARDAIGH

T	K	T	S	V	R	Z	E	H	E	S	C	A	L	Q
H	A	R	O	T	H	C	A	H	F	L	I	C	S	D
C	Z	M	K	C	O	S	A	I	N	T	V	P	I	R
A	U	A	S	W	J	M	M	H	H	N	O	N	H	R
E	F	K	T	L	R	W	H	B	U	O	T	F	Y	O
R	Y	W	S	H	T	X	A	P	F	I	U	N	N	Z
I	O	I	Q	T	I	P	V	A	U	U	O	U	U	K
A	A	E	P	M	K	A	I	I	N	V	G	G	P	Q
C	X	Y	J	K	V	L	R	J	Y	W	Y	P	J	I
S	Z	N	A	H	C	A	E	R	I	A	F	I	J	N
O	R	E	O	C	R	E	I	D	M	H	E	A	S	A
I	A	E	I	A	S	A	J	F	W	E	K	Z	K	E
F	K	S	C	E	I	T	H	E	A	N	N	A	Q	N
J	A	F	O	K	N	D	N	C	D	H	I	B	A	P
R	L	P	W	T	I	Y	F	Y	S	G	X	W	H	F

TUAIRISC CROSSWORD

					F	A	I	R	E	A	C	H	A	N
					I									
			S	P	O	O	F	A	I	L				
					S									
			S	C	E	I	T	H	E	A	N	N	A	
		C			A									
R	E	O	C	R	E	I	D	M	H	E	A	S	A	
		S			R									
		A			E									
		I	L	F	H	A	C	H	T	O	R	A		
		N			C									
		T			H									
			D	I	N	T	I	U	I	R				

TREOIR DON MHÚINTEOIR AR FHREAGRAÍ CROSFHOCAIL

TRASNA

1 trasna: FAIREACHAN Fóraim ar líne agus cainéil hackálaithe a scanadh le haghaidh sonraí corparáideacha goidte (10 litir)

2 trasna: SPOOFAIL Suíomh gréasáin nó ríomhphost bréige a chruthú chun eagraíocht dhlisteanach a insamhladh (8 litir)

3 trasna: SCEITHEANNA Nochtadh neamhúdaraithe bunachar príobháideach ina bhfuil taifid phearsanta úsáideoirí (11 litir)

5 trasna: REOCREIDMHEASA Rochtain ar chomhaid chreidmheasa a shrianadh chun iarratais chalaoiseacha ar iasachtaí a chosc (14 litir)

6 trasna: ILFHACHTORA Céim fíoraithe thánaisteach (cosúil le heochracha crua-earraí) a chosnaíonn logálacha isteach cuntais (fíordheimhniú ilfhachtóra) (11 litir)

7 trasna: DINTIUIR Ainmneacha úsáideora, pasfhocail agus comharthaí príobháideacha a úsáidtear chun céannachtaí digiteacha a fhíordheimhniú (8 litir)

SÍOS

1 síos: FIOSCAIREACHT Teachtaireachtaí calaoiseacha a sheoladh chun úsáideoirí a mhealladh chun dintiúir a thabhairt suas (13 litir)

4 síos: COSAINT Oiliúint agus rialuithe teicniúla a úsáidtear chun cosaint a dhéanamh ar ghoid céannachta (7 litir)

Eochair na bhfocal measctha agus réiteach an chóid

Eochair ghrádaithe don ghníomhaíocht dhíchuachta foclóra agus don Dúshlán Cód Rúnda.

EOCHAIR NA bhFOCAL DÍSCRAMBLAITHE

1. ITIDUIRN — DINTIUIR
2. AALIRCFOTHH — ILFHACHTORA
3. RMESDAHEOIREAC — REOCREIDMHEASA
4. OILAFSPO — SPOOFAIL
5. NCAEEATHSNI — SCEITHEANNA
6. AERCHFAANI — FAIREACHAN
7. CNITOAS — COSAINT
8. EOCACRTFIIHAS — FIOSCAIREACHT

EOCHAIR DHÚSHLÁN AN CHÓID RÚNDA

"COSAIN CEANNACHT LE FIORDHEIMHNIU ILFHACHTORA"

Freagraí na gcás-staidéar

A Cás-staidéar 1: Cosaint ar phearsanú céannachta feidhmeannaigh

Réiteach don mhúinteoir

TREOIRLÍNE GRÁDÚ

Ba cheart do fhreagraí na mac léinn na pointí seo a leanas a chlúdach:

- Anailís cháis: Tá feidhmeannach C-suite ardphróifíle díríthe ag ainmneacha fearainn clóscríobh-chtogha a aithrisíonn a ríomhphost pearsanta chun cliaint a chalaois. Dear plean cosanta brandála.
- Straitéis agus réiteach molta: Cláraigh gach malairt litrithe choitianta d'ainm an fheidhmeannaigh. Imscaoil prótacail fíordheimhnithe ríomhphoist (DMARC, DKIM, SPF) chun fearainn a bhréagnú a chosc. Cuir MFA crua-earraí i bhfeidhm ar gach logáil isteach corparáideach C-suite.

B Cás-staidéar 2: Nochtadh dintiúr chorparáideacha ar an ngréasán dorcha

Réiteach don mhúinteoir

TREOIRLÍNE GRÁDÚ

Ba cheart do fhreagraí na mac léinn na pointí seo a leanas a chlúdach:

- Anailís cháis: Tá roinnt céadta dintiúr corparáideach de chuid riarthóirí córais fiontair i dump bunachair sonraí ar an ngréasán dorcha. Dear straitéis maolaithe.
- Straitéis mholta agus réiteach: Déan athshocrú pasfhocal ar fud na cuideachta. Éiligh bainisteoir pasfhocal fiontair a úsáid. Cuir MFA i bhfeidhm ar gach tairseach chórais agus socraigh foláirimh leanúnacha uathoibrithe monatóireachta gréasáin dhorcha.